

Cmentarz – perspektywy interpretacyjne

Jan Adamowski

(Streszczenie)

Cmentarz to przestrzeń o wielu wymiarach społecznych i kulturowych. Z tego też powodu analiza tej problematyki wymaga zastosowania zróżnicowanych i wobec siebie komplementarnych metod i narzędzi badawczych. Jest przede wszystkim przestrzenią indywidualnej i zbiorowej pamięci. Upamiętnianie na cmentarzu jest realizowane poprzez różnorodne formy. Mają one charakter znakowy. Ze względu na swoje cechy najprostszą i podstawową formą wyrażania pamięci jest kamień. Jest to metonimia całego nagrobka. Jest to także symbol trwałej i wiecznej pamięci. Kulturowe doświadczenie cmentarza wyraża się w różnych symbolicznych formułach, takich jak: miasto umarłych: jest to bowiem przestrzeń zurbanizowana i zamieszкана (przez osoby zmarłe – identyfikowane poprzez tablice nagrobne ale i żywe); cmentarz to także park o charakterze krajobrazowym; muzeum sztuki na wolnym powietrzu, a więc przestrzeń o wymiarach estetycznych; jest to zorganizowany znakowo na różnych poziomach taksonomicznych swoisty tekst kultury. Symboliczna komunikacja cmentarza to znaki werbalne czyli epitafia i napisy nagrobne oraz znaki niewerbalne, jak: krzyż (i jego ekwiwalenty), rzeźby figuralne, nagrobne znaki plastyczne, fotografie czy żywa roślinność.

Słowa kluczowe: cmentarz, znaki werbalne i niewerbalne, tekst kultury, przestrzeń pamięci

Jan Adamowski

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej

Instytut Kulturoznawstwa

Pl. Marii Curie-Skłodowskiej 4, pok. 020B

20-031 Lublin, POLSKA

jadamowski@poczta.fm